

se parnica svrši povoljnom za tebe presudom (razsodbo), još je moguće, da nedostigneš ono, što želiš, jer se i tada još nezna, hoće li ti stvar, o kojoj je u presudi rieč, sbilja (zares) do ruke doći, ili će to kakva zaprjeka osujetiti (pokvariti) (n. pr. dužnik medjutim umre, predigne u daleke zemlje itd.).

Toga radi, da bi na prvi pogled svakome razumljiva bila razlika medju stvarnim pravima (il. 870.) i onima, o kojim je rieč u ovome članku, zakon nazivlje ova poslednja: „dugovinska prava“.

(Članek potem govori o tem. na kaj se opirajo ta prava, in imenuje glavna načela.) (Konec prih.)

Pravosodje.

a) Zvršilno prisoditi je moči tudi terjatev zvršenca do zvršitelja iz iste sodbe. *)

S pravomočno sodbo e. kr. okrajnega sodišča v Celji z dne 16. oktobra 1887, šte. 16080, bil je toženec Gregor G. obsojen, da mora platiti tožnikoma Alojzu in Adalbertu W. mesto toženih 175 gld. 64 kr. le 22 gld. 64 kr., nasprotno, da pa morata Alojz in Adalbert W. povrniti tožencu $\frac{1}{3}$ troškov v znesku 18 gld. 33 $\frac{1}{3}$ kr.

V izterjanje dobljenega zneska po 22 gld. 64 kr. prosita Alojz in Adalbert W., da se njima zvršilno prisodijo Gregorju G. priznani troški po 18 gld. 33 $\frac{1}{3}$ kr. Okrajno sodišče v Celji ustreglo je z odlokom z dne 9. januarija 1888, št. 381 tej prošnji.

Rekurzu Gregorja G. ugodilo je nadsodišče z odlokom z dne 15. februarija 1888, št. 3130, ter spremenivši odlok prvega sodnika zavrnilo prošnjo Alojza in Adalberta W., uvaževaje, da je zahtevana zvršilna prisoja nedopustljiva, kajti iz določb §§ 316—318 o. s. r. sledi, da je v § 314 o. s. r. naveden način zvršila prisilen odstop; pojmu odstopa, čegar najvažniši znak je, da pristopi nov upnik, toraj tretja oseba, bi pa nasprotovalo, da bi odstopil upnik terjatev svojemu dolžniku; uvaževaje nadalje, da je zvršilna prisoja nedopustljiva tudi zarad nastale kompenzacije, kajti zvršilo zarad denarne terjatve ima zgolj namen: dobiti plačilo; ako pa se snidejo protiterjatve, ki so enake, likvidne in zapadle, nastopi plačilo že vsled zakona (§ 1438. o. d. z.), ker se take terjatve medsobno obotajo.

*) Primerjaj sličan slučaj v „Pravniku“ št. 4. str. 112.

Najviše sodišče potrdilo je na revizijski rekurz Alojza in Adalberta W. z naredbo z dne 17. aprila 1888, št. 4615 odlok okrajnega sodišča v Celji. Določbe § 314 o. s. r. imajo po § 437 o. s. r. tudi tedaj veljati, če ima dolžnik kako terjatev zoper upnika, opravičenega, da svojo terjatev zvršilnim potom iztirja; kajti v bistvu ni razločka, ali pristojna zvršencu terjatev zoper tretjo osebo, ali pa zoper zvršitelja samega, § 1438. o. d. z. ne zabranjuje, da se ne bi smela terjatev zvršenca zvršitelju zvršilno prisoditi, ker, če si stojijo nasproti terjatev in pa za kompenzacijo pripravna protiterjatev, daje to samo pravico za kompenzacijo, pa terjatve se samo ob sebi, brez sodelovanja vdeležencev, še ne obotajo. Zahtevana zvršilna prisoja mora se toraj smatrati kot pripravno, po § 314 o. s. r. nikakor ne izključeno sredstvo s katerim se kompenzacija uveljavi.

Dr. I. D.

b) O priznanju troškov v pravdi zarad odškodnine.

Pri okrajnem sodišči v Konjicah vložil je Jakob B. zoper Martina H. tožbo na plačilo odškodnine 80 gld., ker mu je slednji pri prodaji zemljišča pokazal krivo meje, in sicer tako, da mu je odkazal več, kakor je bilo toženčeve lastnine. Okrajno sodišče v Konjicah priznalo je tožniku s sodbo z dne 31. decembra 1887., št. 9565 odškodnino, toda le v znesku 12 gld. 50 kr., ter izreklo, da se troški med seboj pobotajo, ker je tožnik tožil za 80 gld., zdržal pa samo delež 12 gld. 50 kr.

Vsled apelacije tožnikove priznalo je c. kr. nadsodišče s sodbo z dne 22. februarja 1888. št. 2255. tožniku tretjino troškov odmerjenih na 84 gld. 55 kr. v znesku 28 gld. 18 $\frac{1}{3}$ kr.

Razlogi:

Akoravno je tožnik zdržal samo mal delež zahtevane odškodnine, se vendar ne sme prezreti, da se je predstoječa pravda sukala v prvi vrsti o tem, ali je toženec v obče dolžan kako odškodnino plačati, kar je slednji zanikaval. V tem oziru toraj zmaga tožnik. Visokost pripoznane odškodnine v razmeri k zahtevani odškodnini je pa okolščina, katera pride v poštev

še le v drugi vrsti, in to tem bolje, ker je toženec odrekal vsako plačilo. Opravičeno je toraj, da se pripozna tožniku tretjina tožbenih troškov.

Vsled revizije toženčeve potrdilo je najviše sodišče s sodbo z dne 2. maja 1888., št. 4433. sodbo nadsodišča.

Razlogi:

Pritožba je povsem neopravičena, ker se je oziralo že nadsodišče v svoji sodbi na to, da je tožnik z izdatnim delom tožbene zahteve propadel, in ker je polagalo nadalje z opravičenjem važnost na to, da je toženec zanikujoč vse dejanstvene tožne temelje, zanikaval tudi vsako dolžnost k plačilu odškodnine ter s tem provzročil tožniku večje pravdne troške glede dokazovanja, katerim troškom se ne bi moglo ogniti tudi pri obravnavanju po malotnem postopanju; kajti z ozirom na toženčovo zagovarjanje odpade vsak razlog za mnenje, da se toženec ne bi spuščal v pravdo, ako bi se zahtevala manjša odškodnina, in da bi koj spolnil to zahtevo.

Dr. I. D.

c) Kdor je dolžan priseči razodetno prisego povrniti mora na-sprotniku troške intervencije pri priseganju.

Marija M. je bila s sodbo z dne 28. marca 1887., št. 7341 obsojena priseči o zapuščini svojega umrlega moža v § 220. o. s. r. zaznamovano razodetno prisego, česar pa ni hotela storiti. Zapadla je globi 50 gld., Mariji M. zapretil se je konečno zapor treh dni in še le potem je prosila, naj se odredi dan za priseganje in pri tem dnevu je tudi storila prisego. Tožnik bil je pri tem dnevu prisoten po svojem zastopniku, kateri je zabilježil troške intervencije. Okrajno sodišče prisodilo mu je te troške ter izreklo, da jih je prištevati pravnim troškom.

Zoper to razsodilo vložila je Marija M. rekurz trde, da za intervencijo pri priseganju manifestacijske prisege ne pristojajo nobeni troški, ker ta prisega ne spada več v pravdni postopek.

Nadsodišče graško vgodilo je temu rekurzu ter z odločbo z dne 11. januarija 1888., št. 145., ovrгло odlok prvega sodnika in zavrnilo zahtevo tožnikovo, naj se mu prisodijo troški intervencije, to uvaževaje, da je dolžnost toženke, naznaniti pod prisego v zapuščino

svojega moža Janeza M. spadajoče premoženje, bil predmet pravde, toraj ni moč smatrati troškov intervencije pri prisegovanji niti kot akcesorij pravnih troškov, niti kot izvršilne troške, zarad česar zahteva tožnikova ni vtemeljena v nobenem zakonu.

Vsled revizijskega rekurza je najviše sodišče z odločbo z dne 20. marca 1888., št. 3318. preinačilo odločbo nadsodišča ter vnovič v pravno moč dalo odlok prvega sodnika,

ker je sodbo, naj naznani kdo pod prisego vse premoženje, kakor pravi dvorni dekret z dne 30. oktobra 1788., št. 911. z. p. z., smatrati enakej tisti, z katero se naroči tožencu izvršitev kakega dela,

ker je moral tožnik toženko, katera prostovoljno prisega ni hotela priseči, prisiliti v to,

ker se tožniku ne more odrehati pravica, biti prisotnemu pri dnevu določenem za priseganje, po svojem zastopniku in konečno,

ker veljajo za troške izvršilnega postopka ista načela kot za pravdni postopek, katerega nadaljevanje je izvršilni postopek in se zarad tega tožniku povrnitev troškov, kateri so mu nastali s tem, da je bil po svojem zastopniku prisoten pri omenjenem dnevu, v zmislu § 24. zakona z dne 16. maja 1874., št. 69. d. z. ne morejo odreči.

d) Motenje v posesti pravice do vožnje.

Iz bolnice v L. vozili so odpadke (foekalije) čez dvorišče in skoz hišna vrata sosedinje Katarine F. Dne 19. septembra 1887. branila je Katarina F. dotičnemu vozniku voziti po do takrat običajnem potu, vsled česar je uprava bolnice tožbenim potom zahtevala, naj se razsodi, da je uprava bolnice v zadnji djanski posesti pravice: voziti iz tako imenovanega malega dvorišča bolnice čez dvorišče toženke ter skozi vrata njene hiše na dunajsko cesto in obratno s praznimi in z naloženimi vozovi vsake vrste, izvzemši mrtvaške vozove, ter da jo je toženka v tej posesti motila, zabranivša dne 19. septembra 1887. to vožnjo. Med tem ko je tekla pravda prepovedala je politična oblast z naredbo z dne 10. decembra 1887., št. 19874., upravi bolnice voziti odpadke po prepirnej poti.

Prvi sodnik vgodil je s konečnim odlokom z dne 24. februarija 1888., št. 3855. tožbeni zahtevi iz sledečih, na kratko posnetih

razlogov:

Po pričah je dokazano, da je uprava bolnice že 11 let sem po svojih v ta namen najetih vozniških vozila javno, če tudi le po noči, in ne da bi nji bil kdo branil, prazne in napolnjene sode za foekalije po prepirnej poti; toženka pa priznava, da je dne 19. septembra 1887. to zabranila. Dokazano je toraj, da je bila tožnica v zadnji djanski posesti in da jo je toženka motila.

Na vgovor toženke, da so se dovažali in odvažali sodi vedno le po noči, da toraj tega ni mogla viditi ter tudi o tem ni mogla zvedeti, se ni moči ozirati, ker potrdite nesumljivi priči Grega J. in France D. da se je dovažalo in izvažalo vsak teden po enkrat; ker stanuje toženka v hiši, skozi dvorišče katere se je ta vožnja vršila; ker je tudi umrli nje soprog glasom priloge 2 ad II. že l. 1875. izrečno priznal obstanek te pravice do vožnje.

Pa tudi vgovor, da je tožbena zahteva plus petitio re, ker je toženka le branila vožnjo s foekalnimi sodi, zahteva pa meri na priznanje zadnje djanske posesti pravice s „praznimi in naloženimi vozovi vsake vrste, izvzemši mrtvaške vozove“ voziti, ni vtemeljen.

V bistvu meri tožbena zahteva le na priznanje služnosti vožnje, katera opravičuje po § 492. o. d. z, k vožnji z enim ali večimi vpregami, brez izjeme in omejitve, toraj tudi z vozovi, na katerih so foekalni sodi naloženi. Kakor omenjeno pa je dokazano, da je tožnik vozil tudi s takimi vozovi, toraj je dokazana zadnja djanska posest služnosti vožnje izvzemši, kot tožnik sam pravi, vožnja z mrtvaškimi vozovi.

Vsled rekurza toženke je višje deželno sodišče v Gradci z odločbo z dne 21. marca 1888., št. 3543., tožbeno zahtevo zavrnilo iz nastopnih

razlogov.

Tožnik trdi, da je bil moten v svoji posesti s tem da je toženka dne 19. septembra 1887. vozniku Gregorju J. branila voziti foekalne sode po do takrat običajnem potu ter v ta namen zaklenila hišna vrata. Prepoved branila je toraj le vožnji s foekalnimi sodi, vsled česar ni moči govoriti o motenji pravice do vožnje z vozovi vsake vrste, katero bi bilo povod iskati sodnikovo pomoč. Če pa se ozir jemlje le na prepoved vožnje foekalij — in le to je stvarno in glede na zagovor toženke umestno — v tem samolastnega motenja pravic tožnikovih

zarad tega ni dobiti, ker je mogoče, da je toženka s tem le namerala prisiliti k ubogljivosti nasproti ukazom, katere je mestni magistrat v Lj. kot po zakonu z dne 30. aprila 1870, št. 68. d. z. in po občinskem redu v to poklicani organ izdal glede spravljanja foekalij z ukazi z dne 28. julija 1879, št. 8625 in z dne 3. julija 1886, št. 11504. Potem pa zahteva na priznanje posesti v tej širni obliki ni vtemeljena in sicer tem manje, ker se ni dognalo, da se je vozilo iz dvorišča bolnice, izvzemši z vozovi, ki so bili z drvami naloženi, tudi z drugimi vozovi črez dvorišče toženke.

Stališče toženke vtrjeno je nadalje tudi po ukazu mestnega magistrata z dne 10. decembra 1887, št. 19874, kateri prepoveduje voziti foekalije po poti, katero je zabranila toženka. Konečno tudi okolnost, da ne pristojna prěsoja iz zdravstvenih ozirov izišlih prepoved zdravstvenih organov sodiščem, nikakor ne brani, vzemati take prepovedi, če so izšle, kot podstavo razsoji, je-li moč govoriti o nezakonitem seganji v posestne pravice tretjega; potem takem pa se o tem v predležečem slučaju ne more govoriti.

Najviše sodišče zavrnilo je z odločbo z dne 19. junija 1888, št. 7223 revizijski rekurz tožnikov ter potrdilo odločbo druge instance,

uvaževaje, da gre v tem slučaju le za posest pravice uprave bolnice, prazne foekalne sode skozi vrata toženkine hiše ob dunajski cesti v L. črez dvorišče te hiše v dvorišče bolnice ter polne sode po ravno tistej poti nazaj voziti;

uvaževaje, da trdi tožnik, da je zvrševal to pravico do najnovejšega časa po najetih čistilcih stranišč, da pa tožnik ni trdil, da je uprava bolnice tem čistilcem vkazala voziti foekalne sode po prepirni poti, marveč je obljubila glasom zapisnika z dne 12. avgusta 1875. da se bodo po vpeljavi sodčkov v bolnici izvažale foekalije črez veliko dvorišče bolnice skozi nova vrata katera se bodo napravila; sodčeki so že v bolnici vpeljani ter dotična vrata napravljena, uprava bolnice pa nikakor ni izrazila volje tudi nadalje v lastnem imenu dovažati in izvažati sode po prepirni poti;

da shaja iz izpovedb prič (čistilcev) Grega S. in Franc D., posebno iz izpovedbe slednjega, da sta vozila zadnja leta foekalne sode skozi vrata toženkine hiše, ali pa skozi vrata bolnice ali pa skozi Frana Josipa cesto — kakor jima je ravno vgajalo — iz česar sledi, da sta vozila skozi vrata toženkine hiše le ker jima je bilo to bolj prilično,

medtem ko je uprava bolnice v zapisniku 2 ad II. določeno izjavila se, da zanaprej ne bodo več izvažala foekalij skozi dvorišče toženkinih hiš;

uvaževaje konečno, da bi, če je administracija toženkinih hiš čistilec dovolila omenjeno pot, katera jim je bolj prilična, samo ti imeli vzrok tožiti zaradi motenja svoje posesti ne pa uprava bolnice, katera tudi ne bi bila odgovorna, če bi n. pr. čistilci z omenjenimi vozovi vozili po celo tujem zemljišči.

f) Dokaza o zapeljanji z glavno prisego ni moči dognati.

M. D. kot mati nezakonske J. D. zahtevala je od nezakonskega očeta L. O. plačilo troškov poroda in babin, trdeč, da jo je toženec zapeljal s tem, da ji je zakon obljubil in da se mu je le vsled te obljube vdala.

Svojo trditev ponudila se je tožnica dokazati z zanikavno vračljivo glavno prisego.

Tožbeno zahtevo je sodišče zavrnilo iz teh-le

r a z l o g o v :

Troški poroda in babin se tožnici v tej civilni pravdi ne morejo prisoditi, ker trdi ona, da je bila zapeljana s tem, da ji je toženec zakon obljubil. To bi bilo kaznjivo dejanje, § 506. k. z., zato se v civilni pravdi ne more o njem soditi, tem manje, ker je za dokaz predlagana samo glavna vračljiva prisega, a v kaznivih dejanjih to dokazilo, ki ima značaj poravnane, ni dopustljivo (§ 1384. o. d. z.)

Zoper sodbo okrajnega sodišča vložila je tožnica apelacijo. Nad-sodišče v Gradci pa je pritožbo zavrnilo ter potrdilo sodbo okrajnega sodišča iz teh

r a z l o g o v :

Da bi bila tožnica opravičena zahtevati troške poroda in babin, imela bi dokazati, da jo je toženec zapeljal (§ 1328. o. d. z.). Da se pa o zapeljanji tam in takrat ne more govoriti, kjer in kadar razun obljube zakona, ki pa je celo dana bila po mladoletniku, (toženec je maloleten) ni bilo treba drugega nagiba, udati se možu v spolno združitev, ktera se je po trditvah tožnice opetovana vršila, se nikakor ne da tajiti.

Dokaza z glavno prisego o obljubi toženčevi, da bode tožnico v zakon vzal, tedaj ni bilo dopustiti, neutemeljeno zahtevo na povračilo troškov poroda in babin pa je bilo nepogojno zavriniti.

Izvanredno revizijsko pritožbo je najviše sodišče s sodbo z dne 25. aprila 1888, št. 4659, zavrnilo glede na to, da niso dani pogoji za vporabo dvornega dekreta z dne 15. februarija 1833, št. 2593 z. p. z.

Listek.

Kaj storiti?

Ne poznamo še konca izrednega dogodka, o katerem govore vs. listi in katerega bode rešil v kratkem sodnik. Podrobnosti in okolnosti, katere ga menda popolnoma razjasnijo, še nam niso znane. Vse, kar je o zadevi znanega, pa jo znači kot čudno moralno vprašanje.

Dovolite, da vam stvar pojasnim na kratko.

Mlada ženska želi biti vzeta v zakon od svojega ljubimca, nekega inženerja. Kaže se mu kakor da je nosna. S tem prihodnjim očetvstvom se mu je prikupila, in ljubimec — morda tudi zaradi tega, da stori, kar je poštenjaku dolžnost — vzame jo za ženo, obvarje dekle, katero je zapeljal, sramote in legitimuje sad, ki ima slediti njegovej ljubezni.

Žena je v velikej zadregi. Če noče obstati možu, da ga je zmotila, dognati mora sleparstvo do kraja. Odločila se je za to. Slučajno mora mož za nekaj časa odpotovati. Ko se vrne, pokažejo mu hčerko, ki je njegova, katero so vpisali pod njegovim imenom v rojstne knjige. Z očetovskim veseljem stiska in poljubuje svojo hčerko — srečen oče.

Otroka so kupili od neke angleške učiteljice, kateri je bilo zato, zakriti nasledke svojih grehov. Kaj so dali tej učiteljici kot plačo za njeno blago? Kaj so joj obljubili? Ničesar ne vem o tem, naposled to tudi ni odločilno. Znano je le, da je izročila svojega otroka tujim ljudem za denar, kar dokazuje — gotovo mi pritrдите — prav slabo razvito materno ljubezen.

Vsa ta mešetarija ni povsem poštena, bog varuj, da bi jo jaz opravičeval. V resnici pa je vendar to nezakonito, da, nepošteno ravnanje pripravilo mir in srečo trem ljudem: pred vsem možu, ki je mislil, da je oče, ki je neizmerno ljubil svojo hčerko, katerej je posvetil vse svoje življenje; nadalje materi, ki je pred vsem nedvomno ljubila svojega moža, katerega je potrebovala, da se je vspela, kot pravi Molière, au rang d' honorable bourgeoise, tako, da ni želela